

تۆرك يوردى

[اون آلتىنچى سنە]

تۆرك اومياقلىرى مركزى تەبىئىي طرفىدە نىشر اولغۇر .

جلد ۵

شباط ۱۹۲۷

نومرو ۲۶

بکتناسیلر

باطنیلر ، باطنیلرک انقراضی - بائالار ، آخیلر ، مولولر - حاجی بکتناش ولی ومعاصرلی -
باطنیلر ، اسلام طامنک دین وسیاسی تار یخنده مهم برانقلاب دوره سنک اک قوتلی
حامللی اولان بر زمرد در . باطنیلرک شرق تار یخنده بومهم وظیفه بی نهقادار ونجین
یابدقلمی حقنده شایان اعتماد وثائقه مالک دکلر . فقط باطنی زمرد لرینک تعقیب
ایندکلی فکری ، دینی ، اجتماعی قیاعتلر حقنده واقف اولدیغیز متفرق معلومات
ایله افعال و اجرا آتی اوزرنده باباییله حکمز جدی تدقیقات بیه قطعی بر فکر
ایدینمکه کافیدر .

باطنیلر دیدیکمز زمرد نامنه عمومیتله شوبله برخلاصه یایمق ممکندر :
ایرانک پک بالفکار ماضی محتشعی بر حمله ده مرج ومرج ایدن اسلام استیلاسی
اوکنده هراسیرملتک کین ونفرتله متحسس اولاملری غیرطبیعی ایدی . ایران یالکمز
ملی حکومتی غیب ایتمه مشدی ، عینی زمانده ملی دینی ، ملی مقدسات و آبدلربی ده
مستولیلرک امر و اراده لرله محو وهبا ایتمه مشدی . کندیلربی بشریتک اصل قدیمی
ومتاز صرق اصالتی عد ایدن « پاری و ایرانی خودکاماق ، بو انقاض واحتشامله
بیقبیلوب ده کتیمه مشدی .

ایرانک بی نظیر و تقلید ، قابلتی « تازی » [°] دیدکلی عربلرک ابتدائی وغیرمدنی
[°] « تازی » ایران قدیمک عربله وبردکلی اسدر . ترک و تازی تورک و عرب کبی .
بلکه بوکله عربلرک کندیلرندن ماعدا اولان قومله عجم دیدکلی کبی بر اسم ده اولاییلر .
تورکستانده عرب ، فارس وسائر ملتله برلیرک تصالنه « تاجیک » دییورلر .
صوکره عربلرک مشهور کوپکارینه ده (تازی) دییورلر وزده دیرز . عربلرک کوپکارینه
ویریلن اسملری کندیلری حقنده استعمال ایدیلسی ده ایرانلک نقطه نظرندن بر تحقیر کبی ده
تلفی ایدیلر .

و فقط عمومی بر انضباط آلتندہ تأسس ایدن مفکوره لرینه قارشى بويوك بر عكس العمل حاضر لايه بيلمشدی .

بو عكس العمل ايران دين قديمى ايله عرب دين جديدى آراسنده متقارب نقطه لر . مشترك فكر لر آرامقه تظاهر ايديوردی . زند آومستا يا خود «ژندوه ست» كتاب مقدسك «نور و ظلمت» ، «ارض و سما» ، «ايزدوا و ايرمن» مزدوجہ لرى بر فلسفه ثنويت وجوده كتيرمشدی .

يكي دينك تغاب و تفوقى آلتندہ ازيلدن ايران زاده كان حكومتك عوام قسمى ، آلہى نيمثالر تشكيل ایدن اصيل زاده لك سلطه و خبروتندن قورتاران يكي دين حمايه سنى اولاطيى بولمش اولديلر . فقط جوق كوكلشن ايمان قناعتلرني فدا ايتك ايجين ده يكي دينده اك زياده شيد و نيمثال نقطه لر اوزرندہ توقف ايديورلردی .

اسكى ايران دينك نور و ظلمتنه مقابل يكي عرب دينك عبنى كلمه لرني ترجمه ايدرك كنديلرنده اولاندن اونده ده موجود اولديغنى افاده ايد بيلمه لرلردی . فقط لايستل ر حاكميتك عصر لرجه وراثتى طاشيان قادر ايران حرثك شانى سلطتى قارشيسنده يكي عقيدہ داها بارلاق بر نيمثال و بره ميوردی .

مستولى عقيدہ اصحابى و علمدارلرى آرزومانده مدين سرايلرني ، كان جشيد آينلرني احيائيمكه باشلاركن فسخ و مسخ ايديلن ايران روحيت اجتماعيه سنك كندى وارلقندن أمين و حدثى بر فائقيته مفتخر اولمغه حقى واردی . فقط ايران بئلكى ، بغداد و شامده قيصر و دارا سطوننده نيمثال ايدن عرب بداونيه فعلاً قابت ايد ميوردی ؛ چونكه ايرانك حرثى اصالتى نهيج ايد جك اجتماعى و ادارى اصالتى قلمامشدی . ايرانك حرثى باقياتى ، يكي دينك نشر ايتديكى طبيعى و انسانى دستور لك قورى و سرت انضباطى آلتندہ ازيلمكه محكومدى . ايرانلى فرد ، عصر لك تحكمنى بويوك بر تكاپو ايله سرفرو ايدرك سوروكله ين .. ايكي بوكوم بر اتقياد صبور ايله بلكه ين برسجيه ايدى . بويوك اسارتدن قورتولار انسان ، ايلك نظردہ ، ايلك نسلده و حتى ايكنجى و اوجنجى بطندہ بيله سرجيه سنى آنا تربيه سنى ترك و اوندن نمجرد ايد ميه جكدى . فصل كه حالاده ايد ميه مكده در .

اولر ، يكي دينده ده جام جشيدك خمار دائيمسى كرمك ايتيه حكردى . اسكى

ایران معبدلرینک عالم و انجه روحانیلری اولان (موید) لری یکی دینک مبلغلرندن آلدقلری باریم بامالاق ترجمه‌لی ایمان فکرلرینی کندی معتقداته تشیه ایدمک عیظنه نشر و تلقین ایده بیلورلردی .

(ایران - توران) قدیم منازعه‌سک ابدی برانستقام و کین نمثالی اولان (سیاوشک قاتی) بوسفرده (حسین ابن علی) ده بولدیلر و صوک ایران خاندانک دامادی اولان (حسین) حقنده کی بو حس پک طیبی ایدی . ایرانک توراندن ییدیکی داباقلرک اک آجیسی دییه لایموت انتقام افسانه‌لری باراتان (سیاوش)ک تورکلر طرفندن تولدورولسه مقابل بوسفرده (تازی = عرب) لر طرفندن (حسین) ک تولدورولسی قائم اولبوردی .

آرتق ایران ، تورانی بیک کره اونوندی . عرب ، اونلرک اک مقدس باراقلرنی اغتنام ایتدی ، اک مقدس معبدلرینی خاک ایله یکسان ایتدی . خاندانک خانعاتی سوندوردی . والحاصل وارلقی محو و خراب ایتدی .

بو خرابلر ایچنده سفیل و محکوم پاشایان صوصامش روحلر ، یکی آقان فکرلردن یکی الهاملر آلاراق اسکی ایمانلرینی نجید ایتکده هیچ باس کورمدیلریله .

اماملر و اولاد رسولک اک صمیمی مدافع حقوقی ایرانیلر اولدی کتیدی ! نیچون؟ امویلری ، ایرانیلر ییقدی .

عباسیلری ، ایران دیریلندی .

ایرانیلر ، عادتا ایکی دشمنی بربرینه بوغدوردی . تورکلری آلدیلر ، اسکی دشمنلریله اتفاق ایتدیلر ، توران و ایران سرحدی اولان تورک (مرو) دن بر (ابا مسلم خراسانی) جیقاردیلر ، آل رسول نامنه حرکت ایدن (قارا باراقلی) ابا مسلمک بونون معنی تورک ایدی . چونکه (قارا باراق) (باطی) نک باراغی ، اشارتی ایدی . عربلر ، ابا مسلمه خیانت ایتدیلر ؛ ایرانیلری ده آلداندیلر . آل رسول برینه یعنی اولاد علی برینه (آل عباس) ی کتیردیلر . ایرانک معنوی (حسین) ک قاتی اوزرنده طالغالانیوردی . مظلوم و شهید کربلا حسینک رقت مردانمسی ، شهادت احرارانمسی امثالسز بر قهرمان فاجعه‌سی ایدی . زال اوغلی رستمک برینه اقامه

ايديلن: اسدالله الغالب على المرتضى)، رسولی ملاء اعلى به، عرش الہی به اولاشدبران
(براق) ده (سيمرغ) ك نظيره سی اولوبوردی .

و ايزدك (اهریمن) ه غلبه ایدہ جکی کون (مهدی آخر الزمان) چیه جقدی .
والحاصل بویله هریکی فکره براسکی عنعنه نوافق ایدیوردی .
دیمك ، زند آره ستا ، ایراندہ قرآن اولاراق تکرار باشامغه باشلامشدی .

..

روما ، بیزانس ، ایران ، یونان ، مصر ، هندك الہی افکارندن دوغان خصوصی
عقیده شکارلی اندلس ، قرطبه ، مصر ، سوریه ، عراق ، ایران ، بخارا محافلنده
بك حرارتلی مذاکره وحق مناقشه لرہ قتل واعداملره سبب اولوبوردی .
عباسی خلیفه لری، نہایت: « قرآن مخلوقدر ! ، دعواسیله بر جوق متفکرلری
تعذیب وترہیب ایتمکہ باشلامشردی . بر، آرتق خلافت مقاملرندہ قرآنك انکار
ایدیلدیکنه وصفوت اسلامیہ نك تمامیلہ اورنہ دن قالدیغنه دلالت ایدر اماره لردی .
قرآن دینك اك حاصی اولادلری، ایراندہ تورہ مکہ باشلادی ؛ بوکا مقابل اک
صادق مدافع لری ده بنہ ایراندہ تورہ بوردی . بویوک طالمرك تراجم احوالی ممکن
اولدینی قادار دقتله تدقیق ایدیلہ جك اولورسه نحو ، صرف ، منطق ، تفسیر ،
حدیث کی لسان و دین علملریله ریاضیه ، ہیئت ، کیمیا وطبده پیشوا و مقتدا اولان
مدافعه جهہ سی تورک و تورانی شخصیتلرک بد حایه سندہ قالیوردی . بنی اسرائیل
و پارسی مہتدیلر ایسه بوسبتون آبقیری ومنفی مجادلہ ایدیورلردی .

بنی اسرائیل « ربی ، [خاخام] لری « تالمود ، احکامنی قرآنك حکایات اسرائیلیہ سیله
توشیح ایدرکن « پارسی موبد ، لری ایران آنشپرست ، مانی ، مزده کی ، وهدا ،
براهما ، بوددا افکاربلہ نظریات اسلامیہ نی بربرینہ آشیلامقده فعال وظیفه لر
کوروبورلردی . هارون الرشید ، امین ، مأمونك محافل علمیه سندہ متبادیاً ترجمه ایلہ
مشغول اولان یہودی و فارس محررلرک نتیجہ مساعیسی انجق موجودی اخلاص
ایدہ جك خرافاتی تمیہ ایتمکله مشغول ایدی .

اسلام مفکورہ سنك فسادینہ مبدأ اولان ایکنجی عصر هجری نہایتلرندہ بغدادك

جنوبنده، (اهواز) والیسی بولونان (حسین الاهوازی) نك حمایه‌سنده، بر جمعیت خفیه تورهدی. بو جمعیتك آدی (اخوان‌الصفاء) ابدی. بو جمعیت افرادی نك هربری بر علمده اختصاص كل حالنده ملكه عرفانه مالك اولسی مشروطدی. جمعیت قونفره‌سنگ تریبه ابتدائیه واجتماعیه ده مثبت غایه‌لری تأسس ابدی. علوم ریاضیه‌بی (الفبا) دن اول ندریس وقرآن، حدیث و تفسیری، علوم آلیه‌بی تمامیه اكالدن سوكره تعلم و تدریس اساسی قبول ایتشلردی. فضله‌جه طبیی وعصرک اصطلاحنجه (دهری) تاقی ابدیلان بو زمره نك معتقدات خصوصسندگی قاعترله عصر حاضر قاعترلی حقنده چوق قوتلی ارتباط موجود ابدی. [۱] ابن سینا کی شرق وغربك مدار مباهانی اولان بر فانه د مرشدك کیم ؟، دیدگری وقت : — اخوان‌الصفاء رسائلی ا دبشدر. [۲]

بو اخوان‌الصفاءك عمومی غایه‌سی، صفوت محمدیه‌بی اولدینی کی ادامه وتکاملی طبیی صورتده عمومیشد بر مک ابدی. بو امنیه ابلده خرافات ومحیطك افکار متعاده‌سندن مفکوره‌بی قورنارمش اوله‌حقدی. فقط اخوان‌الصفاء زمره‌سنگ بو خصوصده امید ایتدگری قسماً معکوس اولشدر. چونکه او زمانلرده بر نوع حقه‌بازلوق و شعبده‌بازلوق علملری اولان (همیا، ریمیا، سیمیا، حرف، اسما، خواص) کی علوم خفیه زمره‌سنگ داخل بولونان اقسام علوم، پك خفی تلقیناتله وحقی وراثتله اتقل ابدکلمکده ابدی. اخوان‌الصفاء یارانی، بو علوم خفیه‌بی ده آدینه سانیله میدان قوی و بر دیلر. دیمك آرتق هر كك معتقدانی صار سیله‌حق ابدی. فقط بو عهدلردن اولرك دیلکی کی استفاده ابدیلدیکی عهدلر. چونکه وسائط نشریه فقدانى منافعتك تعمیمنه مانع اولدینی کی کندیلر يك ده تشخیص ابدیلنلری طوط لوب اعدام ابدیلی و بردی (۱۹۵۰ هـ). طوتولمیانلری ده بلاد بیدیه صاوشمشلردی.

[۱] بازید کتبخانه همومیسنده بیروت طبیی برنسخه‌سی موجوددر. اوزمان علوم مدونه (۵۰) یه بالغ اولوبورمش. متخصصلر بو علومك کافه‌سنگ موضوع و غایه‌لری حقنده کی قاعترلی جمیت نامنه افاده ایتشدر. پروگراملری، حال حاضر تریبه ابتدائیه متخصصلری ایچین بولونمز بر وثیقه قیمتداردر.

[۲] (روضه‌الصفاء.. جلد - ۷. تراجم احوال : ابن سینا)

افكار عموميه نك بويله جدى مسائل علميه ايله علاقه دار اولمىسندن استفاده ايدن اشخاص ، مذكور علوم خفيه نك سرائرندن داها باشقه شكللرده متنتع اولمى اهل ايتمكلرى كوروليور . (اخوان الصفا) ده قاعده سياسيه و دينيه اوله رق كرك خلافتده و كرك امارتده (حق وراثت) ي خوش كورمه مشلردى . اولنلرده افلاطونك جمهوريت مخلصى مناسب كورمه مشلردى . عباسى حكومتك ضربت نيكيله دوچار اوللرينده بونك وسيله اولمى استبعاد ايديله من .

فقط بو فكر ثورمدي ، تورمدي ؛ خصوصى اشخاصده عقيده حالى آلدى كيندى و بناء عليه شرقده دوغان هرفكر ، آهيش ديريلد كجه مؤثر اولمديني ايجين يكي نسلده بو فكرى عيني بولدن تعقيب ايتك مجبور بئنده قالدقلى ظن اولونور .

..

بوقريده سويلنديكي كبي ، ايرانيلىر عباسيلرك خيانتندن ده ممنون اولما مشلردى . فقط عباسيلر داها سياسى قورمازلق كوسترديلرده ايرانيلىرك امويلر عليهنده قوللاندقلى نوركلرى ؛ اولنلرده كيندى بنيان حكومتلرينى ترسين ايجين هم ابران ، همده عرب عليهنه مدافعه و تجاوز قوتى اولارق قوللانديلر . بوسفرده ايرانيلىر ، اسكى و يكي ايكي دشمنك حمده سى و تضيقى آلتنده قالديلر .

و آرتق ابرانى نژاد اولان (فارس) فردلرى ميستيسزمه كيرمكه مجبور اولديلر . ذاتاً وسعت خيال و تقليد قابليتى بوكسك اولان ابرانى سجهيه ، اساطيرى اسطوره لرني طاتلى ديلينك هيچان و تحسسلريله افاده يه موفق اولوبوردى . بغداد دارالعرفانك بين الملل ماهيت كسب ايدن علمى نشر ياتنده اك بوبوك وظيفه يي ايرانى مترجلرله يهوديلر ياپوردى ديمشك .

ايشته بو ترجمه دورنده « امامت و امارت » مسئله سى اك بوكسك مناقشه زمينه اساس اولدى . فقط ابران افكار عموميه سنك مى قسمى امامت ، و آريستوقراسى قسميه امارت جه لرني طوتمش بولنيورلردى . آريستوقرات ابران ، خليفه لره قيز و برمكه بر موقع سياسى قزائمق ايستركن مى ابرانده « امامت » پيشنده چير پينيوردى . ابا مسلم ، آرتق حمزى لر آراسنده بوبوك بر خلاصكار تمثالى ايدى . هر انقلابك

عقبىندە انقلاب رۇسسانە چوق ئىبىد ايدىنلر ، او موقى بالذات اشغال ايتىمك ايتىنلر اولدېنى كې عباسى سلطنتى قوران آللك امثالى وقهرمانى اولق ايتىن چوق دماغلردە آبرى يوللردن چاليشيوردى . فقط ايران وحدتى نامنه بوحر كتى اداره ايدىمك «داهى» هنوز دوغمە مشدى . ايشته بوخلاصكارك (امام) اولسنى ايتىن زمرد ، آرتق طريقت ومذهبىلر حالندە متبلر قناعتلرله تأسس ايدىيوردى .

خوارچ طائفەسندىبرى (على) اوزرىندە تمرکز ايتىش بر نقطة نظر واردى . او ، مرحالە ايران غيخىلەسندە افسانەوى برتمثال ايدى . بوندن باشقە ثنويت عقيدەسە كورە رسولك واقف اسرارى وحى ، دە ايدى . بويىلە اولق دە «آلهى براشترك» تصور ايدىمك اسكى عقيدەلرە موافق اولويوردى .

صوكرە امتك ۷۳ فرقەيە آبريلەجنى و باللكز بر فرقەمك «زمردە ناجيه» دن اولەجنى ، حديث اولهرق ، متواتردى .

على ، علم مھرىنك قېوسى ايدى . اوکا آل وبرمەين «مدینة العلم» ، كېرە مزىدى ! بو علمك آدى : «علم آلسى» ايدى .

على ، شېر بزدان ايدى ،

على ، مرآت سبجان ايدى .

على ، ذات ؛ على ، صفات ايدى !

على ، مقبرىز بر شهيد ؛ على ، جنازەسنى كندى طاشيان بر نابدید ايدى .

على ، مظهر موعود ؛ نابدید اولدېنى عالم صفاتدن مھدى اسمندە كلەجك ذات ايدى .

على ، لايىخلى ؛ على ، ظامر ؛ على ، باطن ! ايدى .

و بو اوصافە مظهر اولان باشقە كېسەدە بوقدى . بناء عليه ، على نك ذاتندە موجود

بولونان بو قناعتلرى اولادندەدە ايجاد ايتىمك لازمدى . على ، عدمدن وجودە نەزمان

كلەجكدى ؟ ايشته بو مسئله اك جان آليجى بر مسئله ايدى !

ايراندە زردشت ايله برابر يوروين (بودا) بو اصوللك ھېسنى يىليوردى .

اونلردەدە «الە» ، ذى حیات اولهرق قابىدن قابىلە دور دائىلە باشايوردى . (ايزد) دە

مھدى كې (ارضى نور وعدل) ايله طولدىرە جقدى .

اولاد على دن مھربى ، بو بويوك مظهرىتە ئائل اولەجنى كې مخالف فرقەلرى دە

مهرهانی بر کیمه نك بو مظهریت اسییه به مائل اوله جفته ایمان ایدیورلردی .
 اخوان الصفا نك اشارت ایتدیکی (افلاطونی جمهوریت) ایچین ایکنجی نظریه
 دها موافقدی . فقط بونی سوق و اداره ایدمچك (مثال اداری) کورولمه مشدی .
 مادامکه علی و اولادی وکالت طالبه بی حائز نفوس مقدسه دن معدود ایدی ؟
 او حالده (لایخطی) لك ده « وراثت » دوام ایدوب کیده جکدی .

اسماعیلیه باطنیه :

کونک برنده امام موسی کاظم ، عباسی خلیفه لرینک کوزی ثوکنده ، « سفاهت »
 ایدن ولی عهدی و بوبوک اوغلی اسماعیلی کوردی . شان امامته یاراشمیان بو فنا
 افعالندن ثونوری اونی (امامت) حقندن اسقاط ایتدی .
 ایشته بر حادثه عظمی !

لایخطی امام کاظم ، فصل اولورده بو سفیه دییه جکی انسانک امامتنی اعلان
 ایدردی ؟ مادامکه امام ، ظاهر و باطن افعالنده حق ایدی . حقک افعالنک ده حق
 اولسی لازمدر !

اسماعیل ثولدی . یاخود ثولدورلدی ، یاخود تغیب ایتدی !
 درحال بر زمره توره دی :

امام غائبک نامنه وکالت و وکیللرینک تبلیغاتنه اطاعت !
 فقط بو زمره نك تعقیب ایتدیکی اصول اوقادار جاذب ، اوقادار مؤثردی که !
 چونکه نمللر بر ایکی عصر دنبری حاضر لائش زمین اوزرینه آتیلوردی .
 بغدادک یانی باشنده کردلر ، لورلر .. بصره جوارنده عشیرتلر .. ایرانده بابکی ،
 مزده کی ، زرده شتی ، خراسان و ماوراءالهرده (بودی) زمره لرك اسلامیه شن
 جامعهری بو فکر دن ، بوتلقیناندن ، دده بابادن قلمه برتواترله ، برشیلر اکلایه بیلورلردی .
 بو نظریه نك پروپاگاندا سندن ایلك استفاده ایدن (حمدان القرمطی) نك
 تشکیلاتی قوتلی عناصره مالک اولدی و حکومت عباسیه بی قوجوندیردی . بالطبع
 تعقیب و الحاد ایله ده شرعاً تنکیل ایدبله جکدی .

اولاده اولدی . حکومت ، زمره ملاحده علیه شدتلی مجادله آجدی . سکرنجی امامک غیبوتی ایله مقامنه قائم اولان (امام رضا) ده خراسانده تسمیاً تولدیرلدی . « ثامنیه » ایکی فرقه یه آبریلشدی . بریسی (امام رضا) طرفداری ابدیکه (ثامن ضامن) عنوانیله ممتاز اولدی . قرمطیلرده آرتق اسماعیلییه اوله رق تأسس ایتدی . امامک غیبوتی کندیلری طرفندن رسماً اعلان ایدیلنجه (وراثت طرفداری) اولانلر ، آلآن اولاد علی به نبا عدن آبریلورلردی و عباسیلر طرفندن ده اماملر برر برر تشکیل ایدیلورلردی . ناصیل معاویه اوغلی یزید (قاتل حسین) ایته عباسیلرده خاسب و قاتل کی عینی لعنت و نفرته مستحق کورولدی .

قرمطیلر فعالیتیه دوام ایدیورلردی .

همدانده مشهور بریهودی طالی قرمطیلرله برابر جالیشیورلردی . همدانده کی بو مدهش بهودی شخصیتک مرقدی آلآن مطاف مسلمین اولدینی کی اونک نامنه برده (آلیانس ایزرائیلیت) مکتبی تأسیس ایدیلش بولونبور .

آپشالوم ، قرمطیلرله جوق شی اوکرتدی . بالخاصه « قابالبزم » ک اوزمان نشر ایدیلدیکنه اعتماد اولنه بیلیر . چونکه بنی اسرائیل تاریخنده قابالبزمک موقی و معناسی سلیمان پیغمبرک باش وکیلی (آصف برخیا) نامنه مؤسس در وایشچی ، همه تقیبات و قدرنی اوزربنه حساب ایدیلشدر . درجه ، صنف ، اوسته ، چیراق . . . الخ اوصاف .

سلیمانک قدرتی تمثیل ایدن بوزمره نك ریاستنه واستاد اعظمده اتباع لازمدر . ذاتاً ، علی حقننده ده موسی نك هارونی . . . سلیمانک آصفی منزله سننده اولدینی سویلین بر حدیث پیغمبری ده موجود دکلمی ؟ بوحدیثک موضوع و لا صحیح اولسی مناقشه ایدبله مز ؛ چونکه اونک صحیح اولدینی قبول ایدن زمره عینی اعتقادایله حامل اولمقده ده مصدرر .

اخوان الصفا نك اجتهد ایتدیکی فایه ایله طبان طبانه ضد اولان بو جریان افکاره ، ینه اونک نامنه ، و فقط عکسی ده صحیح اولان منطقی قضیه لر کی عکسه دوام ایدوب کیدیورلردی .

آرتق ابرانده ملی انتباه باشلابوردی .

دخی لیث ، حکومتی طوغریدن طوغری به جمهوریت عوام مؤسسه سی اوله رق قورولدی . عباسیلر بویوک تهلکه به دوشدی . بغداد آلدن کیدیوردی . ملی جریان اداره سی سیاسی استقامت ویرمک ایسته یین عباسیلر ؛ فرغانه ، طاشکند ایللربنه قاجوب صیفینان ساسانی سالاه سندن و بهرام چوپین احفادنن (اسماعیل بن سامان) ی ملی ایران وفارس حکومتی تنکیله مأمور ابتدی .

دلیکورغ ، قادار سرت قانونی یومیه رزقی صوغان واکمکه کیره ن بورئیس حکومت (یعقوب ابن لیث) ، اوتوز سنه ک برحکومتدن وجوق قوتلی مظفریتلردن سوکره اسماعیل بن سامانک تورک سواریلری ٹوکنده منقرض اولدی وئولدی . سامانیلر ، ایران ایده آلتی تحققی ایتدیره جکدی . فقط خلیفه نک تقدیس ایتدیکی بر رئیس حکومت یاشایامازدی . سامانیلرک خلیفه به مربوط اولسی لازمدی . خلیفه بونی ده قبول ابتدی . بوتون ایران ، افغان ، تورکستان سامانیلر آرپه لق ویریلدی . سامانیلر اسکی ایران دبده و دارائی ایچنده یکی حکومتی قوردیلر . مؤسسی (۲۹۴) ده وفات ایدینجه ، یکی جمهوریتلرینه توره دی : دیلمی لر ، آل بویه ، غزنه ویلر کی . بالکز جمهوریت شکلری ایچنده غزنه تورکلری (محمود سووک تکین) ی انتخاب و اتحاد آرا ابله جدی برانضباط آلتنده تأسیس ابتدی .

ایشته سالیوقیلرک تام بر تورک حکومتی تأسیسنه قادار کچن بو ایکی عصرلق فاصله ایچنده ایران ، الک محتشم ادبیاتک غملی قوردی . وبومیانده (ادبیات صوفیه) به شرق وغربک بوتون فسون و افسانه لری ده کیردی . آرتق شرق اسلام طالی برداها قورتولماق اوزره بومغلق تصوف عشقنک اسیری اولدی قالدی .

اخوان الصفا نک (حر و طبعی تفکر) سیستمندن الک منطق و مدنی صورته استفاده ایدن (ابن سینا) و توابی اولدی دینیه ییلر . [۳۷۵ : ۵۴۳] فقط ایرانک بو مستقل دوره تفکرده حاکم اولان (ملی بن لک) بر طرفدن عربلری ، برطرفدن تورکلری اوپاندیرمغه باشلادی .

ایران ، قیپ قیزیل (زردشت) جی اولورکن اونک تأسنه ده اسکی دشمنلری تورانلیلر بیلمیه رک یاردیم ایدیوردی . نهایت (محمود غزنوی) فردوسی به مشهور

شاهنامه کې بر ایران آبدوسی دیکدبردی . پادېغنه پشپان اولمش اوله جق که سوکره فردوسی به راحت بوزی کوسترمدی . فقط بر دغه شاهنامه یازېلش و تکثیر ابدېلش ایدی .

ایرانده بو اسکی مذهب طرفدارلغنه مقابل تورکلرده عنادینه یکی دینی ، دین محمدی نك سنیك شعبه سنی کال تهالکله مدافعه ایتدیلر . بوخصوصده جدی قناعتدن زیاده ایلک زمانلرده (ایران) دشمنلنی حامل اولدیغنه هیچ بر شبهه بوقدر . ایران وتورانک مرکز ملتقاسی اولان (خراسان) حوالیسینک ، طوس ، جام ، نیشابور مرکز لری اسلام تاریخینک اک بو کسک سهاربنی بنیشدبردی . ایرانیلرک شهنامه دور ادبیسنده تورکلردهده باشلاپان ادبی انتباهک ایلک آثاری (قوداتقوبیلک) ، (دیوان لغات الترک) کې بزه اولاشان جدی آثاردر . تصوفدهده اخراق و افراطدن اوزاق خواجه احمد بسوی نك حکمت ، ی کی متبن تورک ادبیاتی بولوبورز .

فقط خراسان دیارینک ؛ رهی ، اصفهان محیطلرینک فعالیت فکریه لری جوق جاذب و حساس ایدی . اوراده استغراق و جذبه کار هیجانلر دوغوبوردی . غزنه به عصیان ابدن سالیوقلر ، بته فارس (سیاستنامه) سنک ارشادیه ایران ، عراق ، سوریه ، آنادولی ایللرنده حکومت قوردقلری وقت بوتون بو خدیو بترک فرمانی فارسی دیلنده اوقونور اولدی . ایشته بو واسع ثولککنک ایچنده آرتق نام معناسیله بیک برجشید شرق مذهب لری (ایران میستیسزمی) شکلنده تشکلر کوستردی . اسلامیتک دورونجی ، بشنجه ، آلتنجی عصرلرینی دولدوران بو دوره حریت افکار ، حریت ایمان ایچین یاپیلان خفی ، جلی صایبیز تشبثلره طولودر . بو تشبثلرک اک امین ، اک ذی قدرت تشکلنی (باطنیه اسماعیلیه) دینیان کبرلی جمعیتک محیطنده کورورز .

تاریخک بو دوره سی حسن صباحیه باشلار . (۴۴۳ : ۵۱۸ هـ) صباح ، زمانک هیچ بر مانندن داها آز عالم ؛ هیچ بر قوماندندن داها آز مقتدر وجسورلیدی ، وهر مرشدندن داها قوتلی براراده و تلقین قدرته ده مالک ایدی .

ايكنجى عصر هجرى نهايتنده تاسس ايدن اخوان الصفا مفكوره سنك مدافعهسى
نامنه صبريلان خنجرى حسن صباح و قلمى ده (عمرخيام) ابدى ديمك هيچ ده خطالى
اولمايان برحكمدى .

بوندن باشقه صباح ، شرق اسرار تصوف [مبستيسزم] سيستمك بوتون اصوللرينه
واقف ، باشدن باشه اسلام محيطلرينى كزدىكي ايچين ده بوتون سرائر روحيه بي طرف
ا كمل بردها ابدى .

او و اخلاقى ايچين هيچ برمليت ، هيچ برتعصب بوقدى ؛ يالكز : بشر !
هيچ بردين بوقدى ؛ يالكز : طبيعت !

او ، بونى دعوى ايتد كجه اونى اعدامه محكوم ايدىورلردى ؛ اوده حاكملىرى
اعدام ايدىوردى .

او ، تورك ملك آرسلانى ؛ فارس نظام الملكى ثولدوردىكي كې خلقلىرى ده كاه
اهل صليبي ، كاه موغول خاقانلر بى ، كاه صلاح الدين ابوبى بى والحاصل بشريتك رفاه
و سعادتته قصد ايدن هر قوتى بلا امان خنجرلهدى .

ادارى سيستملى (جمهوريت) اوزرينه مؤسس ايدى . اخلاف ينه بوزدى .
هلاكو ، (۶۵۴) ده «آله موت» قلمه سندن اونلرك صوك خليفهسى يعنى نائب امامى
(ركن الدين خورشاه) ى اعدام ايتمكله ادارى قابليتته خانمه و بردى .

بعضى مورخلره كوره بو (قاتل حكومتدن) عالم اسلامى خلاص ايدن (هلاكو)
اسلاميه خدمت بيله ايتمىدر .

باطنى حكومتى اوردو تأسيس ايتدى . «آفارشىست» حاضر لادى . ذكا ، اراده ،
عزم ، مفكوره صاحبي فردلر بولدى . اونلرى اداره ايتدى . اونلر آزردى . فقط
سلجوق اردولرى بيله سندهلرجه تعرض ايتدى ؛ تنكيل ايدمه دى ابدى !

باطنى لرك بوشد تلى اراده و عزملرى ، تشكىلاتچىلىقى سابه سنده ايدى . هر اوده
خفى مراقبهسى اولدينى كې هر طريقتده ده اونلرك ذى نفوذ رؤساسى ، علماسى بولونوردى .
محيطك قابليتته تمثيل ايتك و صوكره ايچلرندن مستعد اولانلر بى تمثيل ايتك يگاه
اصوللىرى ايدى .

استخبارات خصوصنده دنيا ده امثالى بولونمىان بروقوف مطلقه يه صاحبديلر .

مؤسسلىك صفوتى ، قابىلىنى ادراك ايدىمىن معقبلىر دائىما وراثت سورنىلە اداره ايدىلردى .
صباحك انضباط خنچرى اونك ياراندىنى كېي ايشلىسە ايدى شرق ، غرىبە جوقدن
قدم ايدە جكدى .

شرقدە سربست وحر مناقشەنى مدافىعە ايدىن بوخنچر تادىب ياشادىنى وقت ؛ حقيقى
حرىت فكريە باردى . باطنيلر ، دائىما ، (مجادلە افكاردن بارقە حقيقت چىقار)
دستورىنىك ك قوتلى حامىسى ايدىلر .

فخرالدين رازى كېي زمانىك فرىد عصرى اولان بر آدامە يالكىز شو اخطارده
بولدىلردى : دىزى و باشقە تورلى دوشونىلرى قلمىن وتكفيرايمە ! سوكرە سنده
ايتىدىكى سويلە بزدن سويلك حقى نزع ايمە ! آل ، ايتىرسەك بارا ! ايتىرسەك
خنچرا ، دىمىلردى .

و فخرالدين رازى ؛ آنچىق بو صورتلە حفظ لسانە موفق اولمشدى .
نصيرالدين طوسىنى قالدېردىلر . كىندى قلمەلرېنە كوتوردىلر : اورادە اوکا
« اخلاق ناصرى » اسمندەكى مشهور ازىنى ابداع ايتىدېردىلر !
باطنيلر « علم و جدل » ك محافىظى اولمقده اصرار ايتىمىلردى (خيام) ك رباعىيانى
او عصرده سويلىنمىزدى .

...

هلاكو فرقهسى الەموت (قرناك بوواسى) قلمەسىنى آلمىشدى . ركنالدين خور
شاھ كىنجىدى و جوجقىدى . نيابت حكومت اوناللى كىشلىك جمعيت خفيەتك آلتىدە
ايدى . قەستان كويلرى ، قزون اطرافى ، مازندران ، كىلان اورمانلىرىنىك خلقى
(حكومت باطنىيە) نىمەسى ايدى ، موغول آتلىسى ھېسنى سېلىدى سوپوردى .
سلجوقىلر ك بوزسەنە تەرضلە آلدە ايدەمدىكى نتيجەنى بر حملەدە قازاندىلر .

هلاكو فرقهسى الەموتە كېرر كىن فرقهنىك كىتابتندە (بهاءالدين جوڭى) اسمندە
برذات واردى . بوذات ، مشهور (تارىخ جهانكشا) صاحى (علاءالدين جوڭى) نك
ھمشېرە زادە سىدىر . بودە (جهانكشا فى التارىخ) دىيە برجلە اثر يازمىش . يالكىز
باطنيلر ك كېزلى كىتەبخانەلرلە پاي تىخت غنائى تىيىتە مأمور اولان بر شاھددر . اثر
مذكور ، نور عثمانىيە كىتەبخانە سنده در . متن فارسى اوزرىنە يازىلمىشدر .

باطنيلر حقنده ظنمجه اك بي طرف وطوغرى معلوماتى بواژده بولمق ممكندر. [۱]
 بو اثر وديكر آثار معتبره به وبالحاصله دورزيلرك محفوظانى اولان معلومات تحريره به
 كوره باطنيلرك معهود (۱۶) لر قوميتسى صوك ضربه اوزرينه يكي برقرار ايله آبريلديلر:
 « هر برده طرق متصوفه اينجنده ايشله مك وهر طريقته عقائد باطنيه بي تلقين ايتك ! »
 آرتق باطنيلر اينجين تريب تعبيه سنك اس الحركه سى ييقيلمشدى. بوندن صكره ،
 (۱۶۵۴) دن صوكره ، مختلف طريقتلر داخلنده حرركات فكريه بي سوق واداره ايتك
 قاليوردى . شيمدى خنجريرينه « خنجر لسان ! » استعمال ايديله جكدى . بو اصول ،
 مخاطبه اولان ، شبه وشك تلقين ايتك ؛ صوكرا استهزا ايله لا ابايلشدير مك ! .
 مابعدى ، ذاتا ، نه قالدى كه ؟

باطنيه حكومتى داغلاقدن صوكره قهستان وكيلان ، قزوين نواحيسنده ؛ همدانك
 جنوبنده « كوه يستون » حواليسى ايله كرمانشاه جوارنده قصر شيرين ، (پاى طاق
 كسرا) كرنده منطقه سى ، جبل لبنان درزيلرى ، حما اسماعيليلرى ، نصيريلر ، هندستان
 اسماعيليلرى جماعت ، ديكرلرى تور كياده بكتاشيلرله مولويلر كي طريقته ؛ اوله رق بو
 كونه قادار ياشامقده در .

ايرانده نعمتيلر ، قلندريه ، خا كساريلرله شيخي طائفه سى ده عيني اساسانى تعقيب
 ايدم كلكده در .

بولرك اينجنده بالحاصله (قلندريه) اك منور بر زمرة اولوب باطنيه رموزينك
 اك صمبى معقى اولمقله مفتخر درلر . (خا كسارى) لر ايسه قلندريه نك بر شعبه معتزله سيدر .
 آرتق نور كيه به كچه بيليرز .

∴

بكتاشيلر :

حاجى بكتاش سيد محمد حسينى الحراسانى النيشابورى [بن سيد ابراهيم ثالث ،

[دوقتور عبدالله جودت بك افندى خيام ترجمه سنك معدل صوك طبعنده بواژدن استشهاد
 ايتديكى برقره ايله « عمر خيام » تاريخ حياتنده آوروپا علماسنجه اك مشكوك نقطه اولان
 (زمان حياتى) دوغرى اوله رق بولمندر .

بن سيد موسى الثانى ، بن سيد الحسين ، بن محمد سيد محمد الثالث ، بن سيد ابراهيم ثانى ،
بن سيد حسن ، بن سيد مهدى ، بن سيد ابا القاسم محمد ثانى ، بن سيد حسين
مكرم الحجاب بن سيد ابراهيم ، بن سيد محمد العابد ، بن سيد (موسى كاظم)
بن على ابن ابى طالب . [شجره سيله مسجل اولان بوذاك سلسله نامه سنى توثيقه
امكان يوقدر .

هر نورك بر عرب آدى آل دينى بر دورده ، بكداش ، وقرده شى ، منتش ، كده
برر عرب آدى آل سى بك طبيعى برشيدى .

شوقادار كه نيشابورلى بكداش ، عمر خيامك همشهرى سى اولدينى كى (فریدالدین عطار) كده
هم همشهرى سى وعین زمانده مسلكداش ابدى . ايكينى ده (لقمان پرنده) دن ارشاد
ونصیيلرى آلمش در . فریدالدین عطار ، تذكرة الاولیا وپند عطار وديكر آثاريله شهرت
بولش (بكداش) ده اناطولىده تورك سازى تاييد ايتش وتورك ديلنى دینه سوقش
برولى در . لقمان پرنده يى عینى زمانده (قلندريه) ده كندى سرشدلى عد ايدر .
حاجى بكداش حقنده نص معتبر اولاراق قبول ايديلن تاريخ : د بكتاشيه —
۷۳۸ ، وفاتيدر . (بكتاش — ۷۲۳ هـ)

۷۴۴ ده يازيلدينى افاده ايديلن ولايتنامه سى [حاجى بكتاش كتبخانه سنده]
۶۴۰ ده دوغدى ، ۶۷۰ ده رومه كلدی دييور .

ينه حاجى بكتاش كتبخانه سنك قيودات رسميه طائده حاشيه لرنده ۶۶۰ ده
ولادت و ۷۲۳ ده وفات قيد ايدیور و مدت عمرى : ۶۳ سنه ايتش .

ينه بر ترجمه حال ورفه سنده [مذکور كتبخانه] ۶۴۰ ده نيشابورده طوغدینى ،
لقمان پرنده دن اجازت آلدينى ، بغدادالحج ۶۷۰ عمر منده سولوجه قره اوبوكه كلدیكى
تصريح ايدیلیور و ۷۳۸ ده بلا ولد وفات ايتدیكى قيد ايدیلشد .

بو اختلافاتك فصل مشتركى مولوى ندقيقانييله توثيق ايتك ممكن اولويور . قونیه ده
(مولانا كتبخانه سى) نده موجود اولان و عصر نده يازيلديقنه شبه اولمايان (مناقب
افلاكي) نك رايته كوره :

مولانا جلال الدين رومى ۶۷۲ ده وفات ايتش . حاجى بكداش ولى نك ده (۶۷۰) ده

كلايكي و حتى جلال الدين رومي ايله ملاقاتي مصر حدر . سكرنجي عصرده عارف
جلبيك امريله يازيلان بو اثرينه او عصر ك يازيسيدر .
ديك ايكي بكتاشي و برمولوي راييله حاجي بكداشك ۶۷۰ ده قيرشهر جوارنده
بولنديني معلومدر . بوندن سوكره :

اسكيشهرده (سيدقازي) ترهسي واردركه بوراسي ده عنانلي توركيهسي قاريخنده
بكتاشيلرك (آلي) درجهده مركز متوسطي ايدى وجوارنده (حاجي بكتاش باري)
ديه مشهور اولان برته واردركه اورادهكي مفارده حاجي بكتاشك (محل اعتكافي)
اولق اوژره معروفدر . بوندن ماعدا مذكور تكيه اورخان قازي امريله انشايديش
۷۲۶ ده بك اولان اورخان، ۷۲۳ ده وفات ايدن حاجي بكداشله كوروشه مزدي .
سيدقازي مؤسسهنك متوليلري ميخال اوغللري اولديغندن ميخال اوغلي حائله سنك
قديم اركاني ده اوراده مدفوندر . سيدقازي اوقافنك تدقيق بو خصوصدهكي شيهلري
كاملا دفعه كافي اولديني كي عاشق پاشازاده قاريخنك « اورخان » حاجي بكتاش « ملاقاتي
انكار ايتمي ده واهي بر فكردن نشأت ايتمش اوله جقدر .

يكيچري اوردوسنك حاجي بكتاش حقندهكي مربوطيني ايسه شيهدن آزاده
برينه تواردر .

بوكون الله موجود و حاجي بكتاش كتبخانه سنده محفوظ بولونان [۱۱۷۹
رجب المرجنده بنده سيد علي سلطان كريدى درویش علي] خط دستيله محرر
ولايتنامه كورده بكتاشيه لفظي (۷۳۸) قاريخ ارنجالي قبول ايدر . بو اترك
(حلب شهرنده سلطان بابا بارام) تره سنده (۷۴۴) ده اتمام ايديلديكني كندى
اقاده سندن آكلاديغنز كي حاجي بكتاش تره سني تعمير ايدن (بايزيدولى) اولديني
بو باخماصه :

تره سينك اوستنى قورشونلايان

شاه سلطان بايزيددر سن اينان

تا قيامت دولتيه باقى باد

عمرى بختين ايلسون آله زباد ،

خاتمه سيله بايزيد وليك حال حياتنده باشامش و يازمش اولديني آكلابورز .

بناءً علیه بو قدیم اثرک شهادتی ده بزم ایچین غیر قابل رد در . بازید ولی نك مدت سلطتی (۸۸۶-۹۱۸) در ؛ بناءً علیه عاشق پاشا زاده تاریخندن ماعدا اولان تاریخنی شاهدلر حاجی بکتاشک اورخان فازی ابله مناسبته اولدیغنی ترجیح ابدہ جکلردر .

..

حاجی بکتاشک دورنمه محیطی :

حاجی بکتاشک قیرشهرینه کلوب کیتدیکنی ونهایت قیصریدن غودننده صولوجه قره اوبو کده عالم تجرد و ازوایه چکیلدیکنی عاشق پاشا زاده قبول ایدیور . فقط بو کلیش کیدیشی بویوک بابای (عاشق پاشای ولی نامه) قید ایتک ایستدیکی آکلاشیلور .

حاجی بکتاشک قیر شهر وجوارنده بولونوشی بلکه بر تصادف و بلکه دکلر ؛ فقط اسکیشهر - آنقره - قیر شهر - قیصری - سیواس - لارنده و حتی (افلاکی) نك روابتنه کوره قونییه - سیاحتلرنده ؛ لوان بوزاتک نهایت دونوب دولاشوب ینه قیرشهرینه کلمسی بر تصادف اولسه کر کدر . اوحالده بزده بونک سینی تحلیل ابدہ بیایرمی بز ؟

(۷۰۰ هـ) نجی ییل بیترکن آنادولوده اساسی ایکی حرکت واردی : قره مان و عثمانلی بکلرینک موضعی حرکات وتشکل دوره لری در .

قره مان بکلری آنقره - قره حصار خطنک جنوب و شرق قسمنده و قونییه مرکزنده برلشه حکلردی . عثمانلی بکلری ده غریده قلیج ، بانطه ابله کندیلرینه یوردلق آجیوردی .

موغول بارلیغلرینک تأثیری آنادولیده بالخاصه شرق و مرکزده الا آن یورق و بریوردی . حتی حلبده یازیلان ولایتنامه ده حاجی بکتاشک برادری (لارنده) جوارنده کی بر موغول محاربه سنده دوشمشدر در . حاجی بکتاشک تکه نده الا آن محفوظ اولدی لازمکن مشهور قارا قازغان بر محاربه ده موغول قومنداقلق قرارگاهنک (آت قزغان) اوله رق اغتنام ابدیلشدی . حاجی بکتاشک نفسی ، همی ارنک روزقیامته قادار برکت و فیضی تأمین ایتدیکی سویلنیر .

ایشته بویه مجادله و محاربه دوره سنده اورنا انادولی بر آرفضله سکونت و استراحت
ایچنده ایدی . بوسکونت منطقه سنک اک این بری نسبة قبرشهر در . ذاتا اوراسی
بر اوتلاق ، مرعی بری کی ایدی .

آقرمده (آخی) لر ، اما پیده (بابا الیاس خراسانی) نك نوایی و قبرشهرده ایسه
(عاشق پاشای ولی) آخی اوران ولی ، شیخ سلیمان ولی کی اوچ ممتاز سجا واردی .
شیخ عاشق پاشا ابن مخلص پاشا ابن شیخ الیاس ۶۷۰ ده دوغمش و ۷۳۳ ده
وفات ایتمشدر .

(شیخ الوان) نامیده معروف اولان (آخی ایران) حاجی بکتابشک اخص خافسندن
برذات ایدی . شیخ محمود شبرترینک و کشن راز ، اسمنده چوق قیمتی اثرینی
تورکجه به ترجمه ایتمش و کوزمل برنسخه سی حاجی بکتابش کتبخانه سنده محفوظدر .
شیخ سلیمان ولی ایسه سکزنخی عصر هجری ابتداینده (نذکره لایلیا) بی یازان
ایلمک تورک دیله یارندن اولمی لازمدر . سنان پاشانک یازدینی نذکره لایلیا باشقه در .
صوکره عاشق یونس امرینی بیلدورز . حاجی بکتابشک اک سوکیلی مریدی اولان
طابق امرنک مریددر . ۷۴۳ ده وفات ایتمشدر .

قبرشهرده برده جاجه بک مدرسه سی بولوبورز :

علامه الدین کیقباد سلجوقی نك (جاجه بک) آدینه بنا ایتمیشکی ب مدرسه مک ممتاز
برخصوصیتی شایان قیددر . بو مدرسه ، قاهرده (سلطان حسن) مدرسه سنک طرز
تأسیسه بکزر . سلطان حسن مدرسه سی بوتون عالم اسلامک اولرنکی اوقافنه
واک متین طرز انشاسنه مالک بر قلعه آیده سی در . اولمک خصوصیتی ، دورت مذهب
مخصوص دورت رواق و دورت امام تشکیلاتنه مالک اولدینی حالده برد . (رواق
حکمت) اوله رق آریجه بر فلسفه درسخانه سی آچسنه مدر .

ایشته جاجه بک مدرسه سی دنیلن قبرشهرک بو یکنه مدرسه سی عینی اساس
اوزرینه تشکیل ایتمشدر . (دورت مذهب و حکمت) درسخانه سی وارد .

شبه ایله مزکه قونی (قرمطای) مدرسه سیله (جاجه بک) عینی اولمده عینی
درجه ده فعالیتده بولنه جقلردی . قونی اوزمان آرتق (فایس) ادبیات و لسانک

حادثا قابناغی ابدی . حالبوکه هجرا برکوشده ده (قبرشهرده) اوج بش عاشق طویلانش
تورک دیلنی دیریتتمکه اوغراشیورلردی .

طابق ابرمک مریدی اولان یونس ابرمک صاف و جوان ادالی متجاهلانه
کورکیسی، حساری، بیلکیسی باندده داهادوغروسى لسان تصوفیسه «معرفت ذکرینی
تهلیل ، ایدرکن عاشق باشای ولی ده . مشوی به رقیب اولان مفکوره سیله (غریبنامه) سنی
بازیوردی .

و بو حاجی بککاتر کونشک یارانى هر حالده مثبت برضایه بی ادراک ایتشلر، قونیه به،
ایرانه ، صربه قارشى اوزمايه قدار کورولمه بن برطور مخصوص ایله والکز و والکز
(تورکچی) اولوبورلردی . بوافاده مزى تأیید ایچین عاشق باشانک کندی دیلیله
سویلیه لم : [*]

• قامو دیلده وار ایدی ضبط اصول
• بونلره دوشمش ایدی جمله عقول
• ترك دیلینه کیمنه بقمز ایدی ،
• تورکلره هرکز کوکل آقزایدی ،
• تورک داقى بیلمز ابدی اول دیلاری

.....

• بو غریبنامه ، آنک کلدی دیله
• کیم بو دیل اهل دخی معنی بیله
• ترك دیلنده یغنى معنی بولالر
• فکر صرفان ایلیوب جان اولالر
• دیله باقوب معنی بی خور کورمه
• بول ایچنده بربری یرمه
• تاکی محروم قالمیه ترکلر داقى
• ترك دیلنده آکلایلر اول حقى

[*] بوغریبنامه حقنده برآز معلومات [تورک پوردی نومرو ۲۱ سنه ۱۹۲۶] مقاله مزده

« بر کتابك حتمی اوش اولدی تمام

« طپطلو یوز داستان کادی تمام

« بیدی یوز اوتوز بینمه هجرنك

سوزی اوردی ختمه به فیکرمك »

ایشته برتون صمیمیت ، برتون روحیه روالی نورکک معنویانه بحق بر مرشد
کی ماشقانه ، نیازکارانه خطاب ایدن ایلک زرکچی رهاکار رهبر لکنی ماشقپاشادن
کیم نزع ایدم جکدر ؟

بریدن ماشقه حاجی بکشتاش ، محیط و آتی ، نك باشقه بر خصوصیتی ده بینه
« غریبانه ، نك آواز غریبیدن و « مبدأ تکوین ، بخشیدن دیکلیهلم :

کنده سینه ، کندوسی ناز ایلدی

« کاف نون ، « اوردی بر سار ایلدی

« کاف نون ، دن قوبدی نفخات و اصول

کیم ایشیتدی ایلک آتی نول اولدی قول

عقل کل در آدی معروف اول قولک

قامر قولدن اول کلوبدر اول بینوک

سازی ایلکن اول ایشیتدی صالیدی باش

فی ویا اول کاف نونا اولدی باش

مقدمه سیله (کن فیکون) امرنك شرح و تفسیری تام و کامل بر مطابقتله باطنی
مفکورمسی ایضاح ایدم بیلیر و سوکره عقل کل ، نفس کل حالاتی شرح ایدر کن ده
(محی الدین عربی) نك معلوم اولان طریز تلمیسندن باشمه برشی افاده ایتمز .

منظومه کائناتک سیر و دورانی نظیر ایتدکیرینی ادا ایدن (سماع مولوی) حقنده ده
یا باطنی دکلدز . (سماع و چرخ مولانا) به قارشی تلمیح ایتدیکی فصل بیانه باقیکنز :

« نفس کل دوردی و چرخ اوردی سماع

« حوش کندی بیر و کوک دوردی سماع

« چرخه کیردی چرخ دون کوندوز دوزر [۱]

[۱] دون کوندوز = کیجه و کوندوز .

« چرخ اېچنده کوسترر دورلو هنر
 « باق شو «ازرق پوش» ، صوفی چرخه
 « کیم بيله سېن کندي نېش؟ چرخي نه [۱]
 « صوفی اول اوندن [۲] هنوز کردان درور
 « یعنی بوجرخ ابله سر کردان درور !
 آرتق بر درجه به قادار (محیط و آن) ی فکری و ایستیک ساحده مناقشه
 ایده بیلیرز .

بر کره قیرشهرک متواضع گوشه بوجافی چوق حرارتلی بر تورک اوجافی کی
 کوپور و بور . اوراده ، علم ، دین ، دیل تورکله شبور .
 « تورک دیلنه کیمسینه باقاز ابدی
 تورکله هر کز کوکل آقاز ابدی !

الهی ! بو نه ضریب ادا !

تورک ! بانی ، مؤسس ، قاض ، دین مدافی تورکک دیلنه « کیمسینه باقاز ! »
 تورکله هر تیز کوکل آقاز ! ...
 بونی سویلین ، یازان تورک !

طبیعی حتی واردی و دوغری - ویلیوردی . تورک بیلیردی که کنیدی بالفعل
 حاکم وزمانک مریدی ابدی . فقط واحیف که دیلی بوقدی . کنیدی واراقی قلنج
 و بازو - نه مدبون اولان تورک ، « مدنیت » ساحه سنده تبعه سنک محکومی اولوب
 قلیوردی .

تورکی بو اسارت (حریفه) دن قورتارمق اېچین کنیدی ملی حریفه یارادیش
 بر منظومه کائنات یاراتمق کر کدی . دقت ابدیلیرسه عاشق پاشاده (مبحث تکوین) فی
 تورک سازینک وار لغبیه تفسیره باشلامش . کنیدی کی تورک بیلیردی که (تورک سازی)
 شامانک خالق و معبودله (کوک تا کری و بر صر) لر ابله واسطه اتصالی در . تورک ،
 بوسازک تلندن قه پان سسده صدای لاهوتی کورمهک آلیشمشدی . اوکا مافیزک

[۱] کنیدی « نی » مش ، چرخي نه ؟ مېناسنه در .

[۲] تون - صیت ، شهرت ، شرف

تلقیناتی ده کندی مفکوره سینه اویغون سويلك کر کدی اونک ایچین اویله سويلك
مجبوردی :

سازی ایلکین اول ایشیتدی صالدى باش

« فی ویا ، اول کاف نونا اولدی باش !

دینك ایسته دیکی شی شودر : عقل کل ، تکوین طلمی ایسته دی . بواسته مک
اراده سنك آلهی مجلیسی ، ترانه سی ایشیدنجه مراقبه یه واردی ، باش صالدى . « کاف
نون یعنی کن ! = اول ! ، امری سانج اولنجه ائده کی سارك تللری تترمه مک ،
اهزازده باشلادی و « کن ، امر حاضرینك باشنه (ف و یا) کدی ؛ « فیکن = البته
اولور ، اولدی .

اوحالده یایمق و اولدورمق ایچین :

سازك نازلی تللرخی تتره تمك اراده سی کوسترمك لازم ، چیقان نغمه لر ، سبب
خلقت و بادی سانحات اولور کیدر .

(نای) ی سر تکوینه مظهر عدایدن « مشوی » یه مقابل تورکده کندی سارینك
دیلندن عینی اسراری دیکلیه جک ایدی . غایده بوایدی ؛ بوغایه بی اومحیط باراتیوردی .
(غریبنامه) طرز تلقی و تفکرک خصوصی دامغانی طاشیر ، او ، همه حال هرشی
تورکشدیریور . مشوی نك آیین سماعنده چانیور :

چرخ و سماع ، کیجه و کوندوز طورمه دن دون بر منظرمه کردون در . عقل
کلك اوردینی چرخ ، ایسته حقیقی سماع بودر ، اوحالده :

« باق شو ازرق پوش صوفی چرخنه

کیم سیله سین چرخنی فی مش ؛ کندی نه ؟ »

دیه بیلیر . « ازرق پوش صوفی ! ماوی ویا لاجود کین صوفی ! مولوی درویشی ! ، نك
چرخنه باقیکز ! کندیسی « فی : قوف ، قامش کبی ایچی بوش ! » ایمش ، اوحالده
چرخنی نه اولاجق ؟ واقعا چرخ کردونی تنظیر اینك ایستیور آما ؛ حقیقتده اول
توندن ، شرفدن ، ادرا کدن محرومدر ... سزی تأمین ایدرم که بوبله ایچی بوش
صوفی لرك بوچرخنی ، چرخ انسانی (سرکردان) ایدر ، باش دوندورور .

اوحالده :

ترك ديلنده دخی معنى بولمق ، فكر صرفان ايدوب جان بولمق ايچين :

« بوديل اهلى دخی معنى بيله ! »

بوديل اهلنك بيله چكى معناده آنچق : « ساز ديل ، ندن چيقان معنادر .

•••

ايشته حاجى بكتاشك ياشاديني ، تولديكى كونده اونك قوراجنى برمفكورهنك
مئللىرى ايچين موجود اولان مالزمه بونلر ايدى .

بونس ايمره كيمن ملهم اولورسه اولسون اونك فلسفه تصوفده قبول ايتديكى
فكرلر حاجى بكتاشكده فكرلرى ايدى ديمك ممكندر .

بودوره ايله باشلايان « تورك ملي ، حرثى ، آلتى عصر فاها يالكز محافظهكار ،
حتى بعضاً مرتجع اوله رق دوام ايتمشدر .

شرق اسلام طائفه ايلك جمهوريتلر دوغوب اولوركن فارس ديلي وريشدى .
ماشق پاشا و حاجى بكتاشله باشلايان (تورك ديلي) حرثانى ينه شرق اسلام
محيطنده توركلرك تاسيس ايتديكى جمهورت دورهنه قدار بعضاً دورغون و حتى
بعضاً مرتجع صفحات ايچنده چيرنمشدر .

حاجى بكتاش و اونى تعقيب ايدن حاجى بابر ، حاجى شعبان كى يالكز
توركجه دين و آيين يابان مؤسسهرلك توركيه جامعسى نوزرنده ياپديني « حرثى ،
تأثيرى چوق صميمى صورنده تحرى وندقيق ايتك ؛ « تورك بيليك ، قطعه نقرندن
اولدقجه اهميتلى بر موضوعدر . [۰]

بها صبر

— ۱۵ شباط ۹۲۷ —

[۰] كلهجك مقاله مزده بكتاشى ارکان و آيينى و فلسفه سنى تشرېحه جاليت هجنز . ياباطيه
تأثيراتنك تورك حرثى اوزرنده ياپديني تحوaller بلكه بدرجه به قدار توضح ايدر .